

Ujawnienie informacji

**dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych,
polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji
zgodnie z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., Część Ósma,
a także art. 111a ustawy Prawo bankowe
według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku**

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Informacje ogólne o Banku	3
III.	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia.....	4
IV.	Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia	6
V.	Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia	6
VI.	Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia	13
VII.	Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia	17
VIII.	Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia	17
IX.	Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia.....	17
X.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia	17
XI.	Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia	23
XII.	Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia	24
XIII.	Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia	24
XIV.	Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia	24
XV.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia	25
XVI.	Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia.....	28
XVII.	Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia	31
XVIII.	Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia	31
XIX.	Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia.....	36
XX.	Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia	40
XXI.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia	40
XXII.	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia	43
XXIII.	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia	43
XXIV.	Ryzyko płynności.....	43

Załączniki:

1.	Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń a także informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe ..	47
2.	Oświadczenie Zarządu	78

I. Wstęp

1. Bank, zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w *sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych* (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej, dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2018 roku.
2. Na podstawie art. 432 Rozporządzenia, Bank nie ogłasza:
 - 1) informacji, których pominięcie lub zniekształcenie nie może zmienić oceny lub decyzji osoby wykorzystującej takie informacje przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych, albo wpłynąć na taką ocenę lub decyzję (informacje nieistotne), za wyjątkiem ujawnień określonych w art. 435 ust. 2 lit. c), art. 437 i art. 450 Rozporządzenia,
 - 2) informacji, które uznaje się za zastrzeżone lub poufne, z wyjątkiem ujawnień określonych w art. 437 i 450 Rozporządzenia.
3. Bank informuje, że niniejszy dokument obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust. 2 CRR.
4. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Tychach prowadzi swoją działalność od 119 lat, działając od 1900 roku. Zarejestrowany jest w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach w Wydziale VIII Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000096313. Jednostce nadano numer statystyczny REGON 000496923 oraz NIP 646-001-01-21.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (z późn. zm.), ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (z późn. zm.), ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (z późn. zm.), innych ustaw oraz na podstawie Statutu Banku.

Bank Spółdzielczy w Tychach jest bankiem uprawnionym do wykonywania czynności ustalonych w statucie, co zostało stwierdzone w wydanym przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 23 grudnia 2008 roku dokumencie: „Potwierdzenie uprawnień do wykonywania działalności bankowej” (PNB-DBS-III-530-1586/08).

Bank zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S. A. w Warszawie.

Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Siedzibą Banku jest miasto Tychy. Bank prowadzi działalność wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w niżej wymienionych placówkach:

- 1) Oddział I w Tychach, ul. Damrota 41;
- 2) Oddział II w Tychach, Al. Niepodległości 55;
- 3) Oddział Bieruń, ul. Rynek 18;
- 4) Punkt Obsługi Klienta w Bojszowach, ul. Szczęsna 7;
- 5) Punkt Obsługi Klienta w Goczałkowicach-Zdroju, ul. Szkolna 11;
- 6) Punkt Obsługi Klienta w Lędzinach, ul. Lędzińska 14;
- 7) Punkt Obsługi Klienta w Wyrach, ul. Główna 58.

Bank prowadzi swoją działalność na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną, a także na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, wykonując operacje w złotych jak i w walutach obcych.

III. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze *Strategią zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Tychach* przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Jest ona zgodna z założeniami strategii działania Banku i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
2. *Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Tychach* jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym m.in. *Planem naprawy na lata 2017–2019*, a także zasadami w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
5. Informacje dotyczące art. 435 ust. 1 lit. a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także

strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarte są w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu. Załącznik nr 1 zawiera jednocześnie informacje objęte art. 111a ustawy Prawo bankowe.

6. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 2.
7. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f, w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w *Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018* oraz w *Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Tychach za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku*.
8. W zakresie art. 435 ust. 2 Bank informuje, że:
 - 1) Prezes Zarządu zajmuje jedno stanowisko dyrektorskie poza Bankiem. Prezes jest Członkiem Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S. A. Pozostali Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem.
Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich.
Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 Rozporządzenia;
 - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg *Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach*, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z *Zasadami oceny odpowiedniości członków Zarządu w Banku Spółdzielczym w Tychach*. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z *Regulaminem wyborów członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach*, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z *Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach, jej członków i kandydatów na członków;*

- 3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej;
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka, zgodnie z art. 9 cb ustawy – Prawo bankowe;
- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty *Instrukcją Systemu Informacji Zarządczej w Banku Spółdzielczym w Tychach* definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

IV. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

V. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia

Fundusze własne Banku składają się z kapitału podstawowego Tier I i kapitału Tier II. Bank nie posiada pozycji kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I.

Bank zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 utrzymywał na koniec 2018 roku fundusze własne na poziomie 29 837 tys. zł. Zestawienie pozycji funduszy własnych zawiera Tabela 1.

Tabela 1

Struktura funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2018 r.

FUNDUSZE WŁASNE	31.12.2018 (w tys. zł)
Fundusze własne	29 837
Kapitał Tier 1	28 715
Kapitał podstawowy CET1	28 715
Instrumenty kapitałowe zaliczane do funduszy własnych CET1	642
Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy)	26 781
Inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)	291
Kapitał rezerwowy	254
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	800

(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych, unettowane o część powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0
(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-15
(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny AVA	-38
Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	0
Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1)	0
Inne pozycje	0
Kapitał Tier 2	1 122
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane zaliczane do T2	976
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego (do wysokości limitu 1,25% RWA)	146

Opis składników kapitału podstawowego Tier I:

- 1) *Instrumenty kapitałowe zaliczane do funduszy własnych CET1* – instrumenty spełniające warunki określone w art. 29 Rozporządzenia CRR,
- 2) *Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy)* – fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpisowe wpłacane zgodnie ze statutem;
- 3) *Inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)* – pozycja obejmuje wartość aktualizacji aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży;
- 4) *Kapitał rezerwowy* – tworzony z części nadwyżki bilansowej na pokrycie strat bilansowych Banku lub na inne cele;
- 5) *Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej* – tworzony zgodnie z Prawem bankowym z części nadwyżki bilansowej;
- 6) *Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych, unettowane o część powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego* – pozycja odliczana od kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 36 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia CRR;
- 7) *Inne wartości niematerialne i prawne* – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank w kwocie netto, pomniejszające fundusze własne, zgodnie z art. 36 ust. 1 lit. b) Rozporządzenia CRR;
- 8) *Korekty wartości z tytułów wymogów w zakresie ostrożnej wyceny AVA* – ostrożna wycena określona w art. 105 CRR oraz 34 CRR, stosowana dla wszystkich pozycji wycenianych według wartości godziwej.

Tabela 2

Informacja dotycząca funduszy własnych według stanu na dzień 31.12.2018 r.

Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty i kapitały rezerwowe			ODNIESIENIE DO ARTYKUŁU ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	642	art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29
	w tym: instrument typu 1		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
	w tym: instrument typu 2		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
	w tym: instrument typu 3		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane		art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	27 326	art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	800	art. 26 ust. 1 lit. f)
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I		art. 486 ust. 2
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		art. 84
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend		art. 26 ust. 2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	28 768	Suma wierszy 1-5a
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-38	art. 34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-15	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37
9	Zbiór pusty w UE		
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		art. 33 ust. 1 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40 i 159
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 ust. 1 lit. b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. e), art. 41
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42

17	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44</i>
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit h), art. 43, 45 i 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79</i>
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79</i>
20	Zbiór pusty w UE		
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250%, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		<i>art. 36 ust. 1 lit. k)</i>
20b	w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91</i>
20c	w tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii) art. 243 ust. 1 lit. b) art. 244 ust. 1 lit. b) art. 258</i>
20d	w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3</i>
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a)</i>
22	Kwota przekraczająca próg 15 % (kwota ujemna)		<i>art. 48 ust. 1</i>
23	w tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		<i>art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b)</i>
24	Zbiór pusty w UE		
25	w tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		<i>art. 36 ust. 1 lit c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a)</i>
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. a)</i>
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. l)</i>
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. j)</i>
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-53	<i>Suma wierszy 7-20a, 21,22 oraz 25a-27</i>
29	Kapitał podstawowy Tier I	28 715	<i>Wiersz 6 minus wiersz 28</i>

Kapitał dodatkowy Tier I: instrumenty			
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne		<i>art. 51 i 52</i>
31	w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości		
32	w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości		
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		<i>art. 486 ust. 3</i>
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		<i>art. 85 i 86</i>
35	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		<i>art. 486 ust. 3</i>
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi		<i>Suma wierszy 30, 33 i 34</i>
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne			
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		<i>art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57</i>
38	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 56 lit. b), art. 58</i>
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 56 lit. c), art. 59, 60 i 79</i>
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 56 lit. d), art. 59 i 79</i>
41	Zbiór pusty w UE		
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 56 lit. e)</i>
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I		<i>Suma wierszy 37-42</i>
44	Kapitał dodatkowy Tier I		<i>Wiersz 36 minus wiersz 43</i>
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	28 715	<i>Suma wierszy 29 i 44</i>
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy			
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	976	<i>art. 62 i 63</i>
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa		<i>art. 486 ust. 4</i>

	w art. 484 ust. 5, i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		<i>art. 87 i 88</i>
49	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		<i>art. 486 ust. 4</i>
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	146	<i>art. 62 lit. c) i d)</i>
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	1 122	
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		<i>art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67</i>
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 66 lit. b), art. 68</i>
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 66 lit. c), art. 69, 70 i 79</i>
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 66 lit. d), art. 69 i 79</i>
56	Zbiór pusty w UE		
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II		<i>Suma wierszy 52-56</i>
58	Kapitał Tier II	1 122	<i>Wiersz 51 minus wiersz 57</i>
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	29 837	<i>Suma wierszy 45 i 58</i>
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	172 126	
Współczynniki i bufory kapitałowe			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,68	<i>art. 92 ust. 2 lit. a)</i>
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,68	<i>art. 92 ust. 2 lit. b)</i>
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,33	<i>art. 92 ust. 2 lit. c)</i>
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	8 391	<i>dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130, 131, 133</i>

65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	3 227	
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego		
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	5 164	
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)		<i>dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128</i>
69	[nieistotne w przepisach unijnych]		
70	[nieistotne w przepisach unijnych]		
71	[nieistotne w przepisach unijnych]		
Kwoty poniżej progów odliczeń (przed ważeniem ryzyka)			
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	2 449	<i>art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 66 lit. c), art. 69, 70</i>
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		<i>art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48</i>
74	Zbiór pusty w UE		
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)		<i>art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48</i>
Pułapy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II			
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	146	<i>art. 62</i>
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		<i>art. 62</i>
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		<i>art. 62</i>
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		<i>art. 62</i>
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)			
80	– Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		<i>art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5</i>
81	– Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		<i>art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5</i>

82	– Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		<i>art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5</i>
83	– Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		<i>art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5</i>
84	– Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		<i>art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5</i>
85	– Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		<i>art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5</i>

VI. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia

1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku z uwzględnieniem strategii Banku, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych.

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, Bank dąży do sprecyzowania czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.

Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego opiera się na rzetelnych wynikach oceny ryzyka. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników stosowanych modeli. Rezultatem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.

W procesie oceny adekwatności kapitału wewnętrznego uczestniczą wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie oceny adekwatności kapitału wewnętrznego poprzez realizację celów zawartych w przyjętych przez Zarząd Banku procedurach zarządzania poszczególnymi ryzykami oraz zgodnie z obowiązującym Regulaminem organizacyjnym Banku. Zadania związane z oceną adekwatności kapitału wewnętrznego wykonuje Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka.

Proces oceny kapitału wewnętrznego (ICAAP) jest prowadzony w dwóch filarach:

- Filar I obejmuje ryzyka oceniane w ramach wymogów regulacyjnych,
- Filar II obejmuje pozostałe ryzyka uznane za istotne w procesie zarządzania i oceny adekwatności kapitałowej.

Zasady weryfikacji wymogu kapitałowego na ryzyka Filaru I:

1. Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku są rozwiązania oparte o minimalny regulacyjny wymóg kapitałowy (8%) wynikające z zasad określonych dla Filaru I, a sprecyzowanych szczegółowo w Rozporządzeniu CRR.
2. Bank ocenia czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyka zidentyfikowane w procesie oceny adekwatności kapitałowej, dokonany według zasad dla Filaru I w odniesieniu do:
 - 1) ryzyka kredytowego – z zastosowaniem metody standardowej do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych,
 - 2) ryzyka rynkowego (walutowego) – związanego ze skalą działalności walutowej,
 - 3) ryzyka operacyjnego – z zastosowaniem metody wskaźnika bazowego do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych,
 - 4) koncentracji zaangażowań – wynikające z art. 395 Rozporządzenia CRR.

W celu oszacowania kapitału wewnętrznego, poza ryzykiem kredytowym oraz pozostałymi rodzajami ryzyka zidentyfikowanymi w Rozporządzeniu CRR oraz w regulacjach Komisji Nadzoru Finansowego i służącymi do obliczenia współczynników kapitałowych, w Banku w ramach Filaru II wyodrębniono następujące istotne ryzyka:

1. Płynności,
2. Stopy procentowej w księdze bankowej,

oraz zidentyfikowano ryzyka, które podlegają badaniu wg kryterium istotności:

1. Wyniku finansowego,
2. Koncentracji zaangażowań:
 - koncentracji dużych zaangażowań,
 - koncentracji kredytów pod obserwacją,
 - koncentracji w sektor gospodarki,
 - koncentracji przyjętych form zabezpieczenia,
 - koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy,
3. Kapitałowe (niewypłacalności):
 - nadmiernej dźwigni finansowej,
 - koncentracji funduszu udziałowego,
 - koncentracji dużych udziałów,
4. Cyklu gospodarczego (zmian warunków makroekonomicznych),
5. Strategiczne,
6. Utraty reputacji,
7. Transferowe,
8. Rezydualne,
9. Modeli,

10. Braku zgodności.

Raporty z zakresu oceny adekwatności kapitałowej Banku otrzymują w cyklach kwartalnych Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza.

2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE

Nie dotyczy.

3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 Rozporządzenia

Tabela 3

**Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego
według klas ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2018 r.**

NUMER KLASY	KLASY EKSPOZYCJI KREDYTOWEJ	Wymóg (w tys. zł)
1	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	124
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0
6	ekspozycje wobec instytucji	60
7	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 326
8	ekspozycje detaliczne	1 573
9	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	7 077
10	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	542
16	ekspozycje kapitałowe	374
17	inne pozycje	756
RAZEM WYMÓG KAPITAŁOWY		11 832

Tabela 4

**Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według rodzaju ekspozycji
na dzień 31.12.2018 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw (w tys. zł)	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem (w tys. zł)	Wymóg kapitałowy (w tys. zł)
1.	Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji bilansowych	354 543	139 673	11 174
2.	Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji pozabilansowych	28 759	8 226	658
Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego				11 832

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c)

Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczane zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c), czyli wymogi w odniesieniu do ryzyka rynkowego przedstawia Tabela 5.

Tabela 5

Wymogi w zakresie funduszy własnych Banku zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c) na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy (w tys. zł)
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b)	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c) – ryzyko walutowe	0

5. Całkowity wymóg kapitałowy

Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Tabela 6

Wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru I według stanu na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
I.	Ryzyko kredytowe	11 832
II.	Ryzyko koncentracji	0
III.	Ryzyko rynkowe (walutowe)	0
IV.	Ryzyko operacyjne	1 938
CAŁKOWITY WYMÓG KAPITAŁOWY		13 770

Tabela 7

Wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru II na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Ryzyka istotne Filar II	Wartość (w tys. zł)
I.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
II.	Ryzyko płynności	0
DODATKOWY WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYK FILARU II		0

Tabela 8

Adekwatność kapitałowa Banku według stanu na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
I.	Fundusze własne (Rozporządzenie CRR)	29 837
II.	Regulacyjny wymóg kapitałowy (Filar I)	13 770
III.	Współczynnik kapitału Tier I (%)	16,68
IV.	Łączny współczynnik kapitałowy (%)	17,33
V.	Wymóg wewnętrzny (Filar II)	0
VI.	Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	17,33

VII. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

VIII. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, zgodnie z art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o *nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym*, wartość bufora antycyklicznego dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP wynosiła 0%.

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku ekspozycja kredytowa Banku skupiona była na terytorium Polski, w związku z tym kwota bufora antycyklicznego wynosiła 0 zł.

IX. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

X. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni.

Należności z rozpoznaną utratą jakości to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do grupy zagrożonych. Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zmianami).

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego określa Instrukcja „Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Tychach”. Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 2066 z późn. zmianami).

Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z jego działalnością w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” – dla kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”.

Bank tworzy rezerwy celowe w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych w wysokości:

- 1) 1,5% dla kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” w przypadku kredytów detalicznych,
- 2) 1,5% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,
- 3) 20% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
- 4) 50% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
- 5) 100% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Podstawą do utworzenia rezerwy celowej jest prawidłowo dokonana ocena ryzyka, klasyfikacja ekspozycji kredytowej oraz ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerwy.

Ekspozycje kredytowe wobec osób fizycznych klasyfikuje się biorąc pod uwagę kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek, pozostałe ekspozycje klasyfikuje się biorąc pod uwagę kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek oraz kryterium oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

3. Łączna kwota ekspozycji netto (po korektach rachunkowych, tj. po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe), bez uwzględniania efektów technik redukcji ryzyka kredytowego (przyjętych przez Bank zabezpieczeń, saldowania bilansowego)

Tabela 9

Ekspozycje netto (po korektach rachunkowych) bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnia kwota ekspozycji w podziale na klasy występujące w Banku w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r.

Klasa ekspozycji	Ekspozycje netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw (w tys. zł)	Średnia kwota ekspozycji po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw* (w tys. zł)
Rządy centralne lub banki centralne	40 134	44 199
Samorządy regionalne lub władze lokalne	11 740	12 367
Podmioty sektora publicznego	0	0
Instytucje	119 222	108 931
Przedsiębiorstwa	25 864	21 116
Detaliczne	27 293	26 503
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	136 421	139 047
Niewykonanie zobowiązania	5 216	4 891
Kapitałowe	4 677	3 653
Inne pozycje	12 735	12 456
OGÓŁEM	383 302	373 163

* średnia arytmetyczna liczona na stanach kwartalnych w roku 2018

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Nie dotyczy. Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski.

5. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji

Tabela 10

Struktura należności Banku według okresów zapadalności (wartości nominalne w tys. zł) na dzień 31.12.2018 r. – wg sprawozdania FIN 005_1

Należności	Bez określonego terminu	do 1 m-ca	1 do 3 m-cy	3 do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 2 lat	2 do 5 lat	5 do 10 lat	powyżej 10 lat
Należności od sektora finansowego	41 095	80 544	52	64	59	109	11	0	0
pozostałe monetarne instytucje finansowe	39 616	80 523	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe instytucje	1 479	21	52	64	59	109	11	0	0
Należności od sektora niefinansowego	12 732	6 207	5 690	6 619	19 242	28 431	40 714	45 638	14 858
przedsiębiorstwa	10 837	4 812	4 168	4 283	14 776	21 444	25 181	22 022	7 002
gospodarstwa domowe	1 895	1 394	1 520	2 332	4 459	6 973	15 515	23 616	7 856
instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	0	1	2	4	7	14	18	0	0
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	0	42	84	125	250	500	1 500	500	199
RAZEM	53 827	86 793	5 826	6 808	19 551	29 040	42 225	46 138	15 057

6. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta

Tabela 11

Wartość ekspozycji i rezerw w podziale na klasy i branże na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Klasy ekspozycji	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności poniżej standardu	Należności wątpliwe	Należności stracone	Obligo kredytowe	Zobowiąz. Pozabilans.	Całkowite zaangażowanie	Rezerwy
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	901	0	0	0	156	1 057	127	1 184	0
Przetwórstwo przemysłowe	17 632	0	0	121	4 457	22 210	1 485	23 695	4 236
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3 828	0	0	0	0	3 828	0	3 828	0
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	109	0	0	0	340	449	61	510	228
Budownictwo	31 385	0	0	1	191	31 577	18 776	50 353	0
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16 003	0	0	0	5 673	21 676	189	21 865	6 181
Transport i gospodarka magazynowa	129	1 678	0	65	0	1 872	124	1 996	0
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17 035	0	0	0	52	17 087	282	17 369	96
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 065	0	0	0	0	1 065	16	1 081	0
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	22 642	0	0	0	1 719	24 361	440	24 801	1 426
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3 352	0	0	0	551	3 903	28	3 931	144
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2 355	0	0	0	149	2 504	177	2 681	8
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	3 200	0	0	0	0	3 200	5 000	8 200	0
Edukacja	350	0	0	0	0	350	3	353	0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6 146	0	0	0	0	6 146	21	6 167	0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7 545	23	0	0	0	7 568	19	7 587	0
Pozostała działalność usługowa	78	0	0	0	0	78	0	78	0
RAZEM	133 755	1 701	0	187	13 288	148 931	26 748	175 679	12 319

Tabela 12

Struktura branżowa ekspozycji na dzień 31.12.2018 r.

Branża	Limit (% uznanego kapitału) w tys. zł	Limit (% obliga kredytowego) w tys. zł	Zadłużenie (w tys. zł)
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2 984	3 673	1 057
Przetwórstwo przemysłowe	38 788	36 729	22 210
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5 967	9 182	3 828
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	895	1 837	449
Budownictwo	56 690	55 094	31 577
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	44 756	55 094	21 676
Transport i gospodarka magazynowa	6 564	5 509	1 872
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29 240	27 547	17 087
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7 459	9 182	1 065
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	59 674	55 094	24 361
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4 774	7 346	3 903
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3 580	3 673	2 504
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	14 919	11 019	3 200
Edukacja	1 492	1 836	350
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11 935	12 855	6 146
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14 919	14 692	7 568
Pozostała działalność usługowa	1 492	1 836	78
OGÓŁEM			148 931

Tabela 13

Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych na dzień 31.12.2018 r.

Branża	Udział % w zaangażowaniu kredytowym wobec podmiotów gospodarczych ogółem
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,71%
Przetwórstwo przemysłowe	14,91%
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2,57%
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,30%
Budownictwo	21,20%
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	14,55%
Transport i gospodarka magazynowa	1,26%

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	11,47%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,72%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	16,36%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2,62%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,68%
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	2,15%
Edukacja	0,24%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4,13%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5,08%
Pozostała działalność usługowa	0,05%
RAZEM	100,00%

7. Podział ekspozycji kredytowych na istotne branże lub typy kontrahenta z uwzględnieniem: ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Tabela 14

Struktura ekspozycji w podziale na typ kontrahenta na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności poniżej standardu	Należności wątpliwe	Należności stracone	Obligo kredytowe	Zobowiąz. Pozabilans.	Całkowite zaangażowanie	Rezerwy
Osoby fizyczne	34 238	0	91	0	386	34 715	2 106	36 821	918
Podmioty gospodarcze	133 755	1 701	0	187	13 288	148 931	26 748	175 679	12 319

8. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym

Nie dotyczy.

9. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe

Tabela 15

Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2018 do dnia 31.12.2018 roku

Treść	Stan na początek roku obrotowego (w tys. zł)	Zwiększenie (w tys. zł)	Wykorzystanie (w tys. zł)	Rozwiązanie (w tys. zł)	Stan na koniec roku obrotowego (w tys. zł)	Wymagany poziom rezerw celowych (w tys. zł)
1. Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego, w tym:	11 358	4 143	4 316	2 146	9 039	9 039
- w sytuacji normalnej i pod obserwacją	159	32	0	35	156	156
- poniżej standardu	3	36	0	35	4	4
- wątpliwe	41	62	0	79	24	24
- stracone	11 155	4 013	4 316	1 997	8 855	8 855
2. Rezerwy celowe od należności sektora budżetowego	0	0	0	0	0	0
Ogółem	11 358	4 143	4 316	2 146	9 039	9 039

Tabela 16

Odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w okresie od dnia 01.01.2018 do dnia 31.12.2018 roku

Treść	Stan na początek roku obrotowego (w tys. zł)	Zwiększenie (w tys. zł)	Wykorzystanie (w tys. zł)	Rozwiązanie (w tys. zł)	Stan na koniec roku obrotowego (w tys. zł)
1. Odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi od sektora niefinansowego, w tym:	8 039	2 079	4 740	1 023	4 355
- w sytuacji normalnej i pod obserwacją	1	1	0	1	1
- poniżej standardu	0	0	0	0	0
- wątpliwe	2	2	0	4	0
- stracone	8 036	2 076	4 740	1 018	4 354
2. Odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi od sektora budżetowego	0	0	0	0	0
Ogółem	8 039	2 079	4 740	1 023	4 355

XI. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeśli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania.

Tabela 17

Aktywa obciążone i wolne od obciążeń na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł)

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Aktywa razem	0	0	354 558	0
Kredyty na żądanie	0	0	8 790	0
Instrumenty udziałowe	0	0	2 644	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0	44 685	0
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	0	0	286 160	0
Inne aktywa	0	0	12 279	0

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

XII. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie korzysta z ratingów.

XIII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia

Kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych na różne rodzaje ryzyka rynkowego zaprezentowane zostały w Rozdziale VI punkcie 4 niniejszego Ujawnienia.

Działalność handlowa Banku w 2018 roku nie była znacząca, stąd ekspozycja zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt b) Rozporządzenia nie występowała.

Ekspozycja na ryzyko, zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt c) Rozporządzenia, występowała tylko dla ryzyka walutowego.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku całkowita pozycja walutowa Banku wyniosła 0 zł, co stanowiło 0% funduszy własnych. Na Banku nie ciążył obowiązek utworzenia wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Bank w całym 2018 roku nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

XIV. Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach). Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne Banku na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniósł 1 938 tys. zł.

Suma strat brutto (rzeczywistych i potencjalnych) zdarzeń operacyjnych w okresie 01.01.2018 r. – 31.12.2018 r. ukształtowała się na poziomie 137 tys. zł, co stanowiło 7,10%

wymogu kapitałowego. W wyniku transferu ryzyka (ubezpieczenia) odzyskano kwotę 64 tys. zł. Strata netto wyniosła 73 tys. zł.

Tabela 18

**Suma strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego za okres
01.01.2018 r. – 31.12.2018 r. w podziale na rodzaj i kategorii zdarzeń**

RODZAJ ZDARZENIA	KATEGORIA ZDARZENIA	LICZBA ZDARZEŃ	STRATA BRUTTO (w tys. zł)
II. OSZUSTWA ZEWNĘTRZNE	1. KRADZIEŻ I OSZUSTWO	4	0
	2. BEZPIECZEŃSTWO SYSTEMÓW	1	0
III. ZASADY DOTYCZĄCE ZATRUDNIENIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWO W MIEJSCU PRACY	1. STOSUNKI PRACOWNICZE	2	0
IV. KLIENTY, PRODUKTY I PRAKTYKI OPERACYJNE	1. OBSŁUGA KLIENTÓW, UJAWNIANIE INFORMACJI O KLIENTACH, ZOBOWIĄZANIA WZGLĘDEM KLIENTÓW	1	0
V. SZKODY ZWIĄZANE Z AKTYWAMI RZECZOWYMI	1. KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I INNE ZDARZENIA	2	127
VI. ZAKŁÓCENIA DZIAŁALNOŚCI BANKU I AWARIE SYSTEMÓW	1. SYSTEMY	30	10
VII. WYKONANIE TRANSAKCJI, DOSTAWA I ZARZĄDZANIE PROCESAMI OPERACYJNYMI	1. WPROWADZANIE DO SYSTEMU, WYKONYWANIE, ROZLICZANIE I OBSŁUGA TRANSAKCJI	344	0
	3. NAPŁYW I DOKUMENTACJA KLIENTÓW	3	0
SUMA STRAT BRUTTO		387	137

Zdarzenia ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w 2018 roku nie miały istotnego wpływu na działalność Banku.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank podejmował działania mitygujące, celem zminimalizowania występowania takich samych lub podobnych zdarzeń w przyszłości.

XV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia

Bank stosuje zasady (politykę) rachunkowości wprowadzone uchwałą Zarządu nr 5/2018 z dnia 28.02.2018 r., w tym metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania przychodów i kosztów, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku poz. 395, z późn. zm.) oraz z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 329 z późn. zm.), w tym:

- 1) zasady ujmowania w kapitale własnym skutków wyceny pozycji bilansowych:

W kapitale własnym ujmowane są skutki wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych przez Bank jako dostępne do sprzedaży – wyceniane wg aktualnej wartości godziwej – rynkowej i dotyczą tych papierów, które są notowane na rynku regulowanym;

- 2) nieruchomości zaliczane do inwestycji:

Wyceniane wg zasad stosowanych dla środków trwałych;

- 3) zasady spisywania należności:

Spisywanie ekspozycji kredytowych następuje w ciężar rezerw celowych, natomiast innych należności w ciężar odpisów aktualizujących ich wartość; w przypadku braku rezerwy odpisanie należności następuje w pozostałe koszty operacyjne.

Tabela 19

**Struktura aktywów finansowych według kryterium ich dostępności
na dzień 31.12.2018 r.**

Treść	Stan w tys. zł na:	
	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności, w tym:	5 218	6 556
EC Prudnik	858	858
Jedynka S.A./Różana	250	125
Gmina Bojszowy	4 110	3 540
Obligacje Banku BPS S.A.	0	2 033
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	62 512	40 773
Udziały PartNet Sp. z o.o.	195	195
Akcje Banku BPS S.A.	2 444	2 444
Obligacje skarbowe	59 868	38 129
Udziały w SSOZ BPS	5	5
Razem	67 730	47 329

Aktywa zaklasyfikowane, jako utrzymywane do terminu zapadalności wyceniono według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży wyceniono według ostatnich notowań z dnia 31.12.2018 r., a skutki wyceny odniesiono na fundusz z aktualizacji wyceny, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 01.10.2010 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 329 z późn. zm.).

Aktywa dostępne do sprzedaży, nie notowane na rynku regulowanym wyceniono w cenie nabycia, zgodnie z par. 36 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.

Na dzień 31.12.2018 r. są to udziały i akcje w innych jednostkach:

- akcje instytucji finansowych (akcje BPS SA) – wartość: 2 444 tys. zł,
- udziały w pozostałych jednostkach (udziały PartNet Sp. z o. o.) – wartość: 195 tys. zł,
- udziały w pozostałych podmiotach finansowych (udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS) – wartość: 5 tys. zł.

Tabela 20

Zestawienie otrzymanych dywidend na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Nazwa jednostki, od której otrzymano dywidendę	Kwota dywidendy (w tys. zł)	
		31.12.2017 r.	31.12.2018 r.
1.	PartNet Sp. z o.o.	16	17
2.	BPS S.A.	0	0
3.	SSOZ BPS	0	0

Tabela 21

Stan dłużnych papierów wartościowych według wartości bilansowej na dzień 31.12.2018 r.

Dłużne papiery wartościowe	Wartość 31.12.2017 r. (w tys. zł)	Wartość 31.12.2018 r. (w tys. zł)
Dłużne papiery wartościowe emitentów państwowych	59 868	38 129
Obligacje skarbowe	59 868	38 129
Dłużne papiery wartościowe innych emitentów	5 218	4 523
EC Prudnik	858	858
Jedynka S.A./Różana	250	125
Gmina Bojszowy	4 110	3 540
Dłużne papiery wartościowe monetarnych instytucji finansowych	0	2 033
Obligacje Banku BPS S.A.	0	2 033
Razem dłużne papiery wartościowe	65 086	44 685

Tabela 22

Zestawienie zobowiązań podporządkowanych na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Nr i data umowy	Wartość poszczególnych zobowiązań podporządkowanych na 31.12.2018 r. (w tys. zł)
1.	Pożyczka z BPS- umowa nr 22/2013/FP/PP z dn. 24.10.2013 r.	6 000
Razem		6 000

Ad 1. – oprocentowanie zmienne 0,95% redyskonta weksli, termin wymagalności 24.10.2019 r.

XVI. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia

Przez ryzyko stopy procentowej rozumie się możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wyniki finansowe Banku oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu jego funduszy własnych.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego,
- 3) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta, oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy,
- 4) Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko bazowe,
- 2) ryzyko przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności / wymagalności),
- 3) ryzyko opcji klienta,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości.

Najważniejszą część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Bank do pomiaru stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej banku.

Analiza luki jest miernikiem statycznym. Polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych.

Analiza ryzyka stopy procentowej obejmuje:

- 1) zestawienie struktury aktywów i pasywów oprocentowanych, według stawek referencyjnych, z wyliczonym średnioważonym oprocentowaniem oraz średnioważonym wskaźnikiem zmian do stawek referencyjnych,
- 2) zestawienie niedopasowania (luki) w poszczególnych przedziałach przeszacowania, dla aktywów i pasywów sklasyfikowanych według stóp referencyjnych,
- 3) scenariusze zmian wyniku odsetkowego oraz zmianę wartości ekonomicznej Banku, w okresie 12 miesięcy,
- 4) zestawienie poziomu wykorzystania obowiązujących w Banku limitów, ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej,
- 5) prognozę przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego, w odniesieniu do planu finansowego,
- 6) informację o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej, o przekroczeniach i podjętych działaniach,
- 7) obliczenia podstawowych wskaźników związanych z aktywami i pasywami oprocentowanymi (odrębna analiza – Dochodowość i Kosztowość odsetkowa poszczególnych produktów – Analiza kształtowania się podstawowych wskaźników ekonomicznych),
- 8) inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Zarządu Banku (miesięcznie) i Rady Nadzorczej (kwartalnie).

Podstawę zarządzania ryzykiem stopy procentowej stanowią wewnętrzne regulacje Banku, opracowane z uwzględnieniem kluczowych zagadnień zawartych w przepisach prawnych, w tym rekomendacjach nadzoru bankowego.

Wielkość ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej ogranicza obowiązujący system limitów, zatwierdzony przez Zarząd Banku.

W oparciu o dane na 31.12.2018 roku obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) Banku dla szokowej zmiany stóp procentowych, co zgodnie z przyjętą metodologią pomiaru ryzyka stopy procentowej oznacza ich spadek / wzrost o 200 pb.

W przypadku spadku oprocentowania, potencjalna zmiana wyniku odsetkowego została oszacowana na (-) 3 737,9 tys. zł, natomiast dla wariantu wzrostu stóp procentowych – na (+) 290,2 tys. zł.

Tabela 23

Zestawienie luki stopy procentowej według stanu na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł)

ANALIZA LUKI na 31.12.2018 roku		Okres przeszacowania						
Rodzaj aktywów/pasywów	Ogółem	1 dzień	2 - 30 dni	1-3mce	3-6mcy	6-12mcy	12m-3lata	Pow. 3lat
AKTYWA								
Stała stopa procentowa	80 866	82	80 709	25	29	20	1	
Lokaty bankowe	80 523		80 523					
Papiery wartościowe								
Pozostałe (rach. w BPS)	89	82	7					
Kredyt wg stopy banku	254		179	25	29	20	1	
Zmienna stopa procentowa	252 982		219 478	30 974	2 530			
Kredyty wg stopy banku	23 979		23 979					
Kredyty wg stanu redyskonta	117 193		117 193					
Kredyty wg st. WIBOR	28 268		28 268					
Pozostałe aktywa wg st. WIBOR	29 454		1 480	27 974				
Papiery wartościowe	43 530		38 000	3 000	2 530			
Pozostałe (rezerwa obowiązkowa, fundusz pomocowy, fundusz promocyjny, BFG)	10 558		10 558					
Zapadalność aktywów wrażliwych na zmiany stopy procentowej	333 848	82	300 187	30 999	2 559	20	1	
PASYWA								
Depozyty o stałym oprocentowaniu	55 920	637	14 927	40 356				
Zmienna stopa procentowa	264 326		264 326					
Depozyty wg stopy banku	254 443		254 443					
Depozyty wg st. WIBID	3 883		3 883					
Obligacje własne								
Pożyczka podporządkowana	6 000		6 000					

Wymagalność pasywów wrażliwych na zmiany stopy procentowej	320 246	637	279 253	40 356				
LUKA SKUMULOWANA		13 602						
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu wzrostu o 1 pp		161,5						
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu spadku o 1 pp		-1 209						

XVII. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XVIII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia

1. Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, stosowane przez Bank w 2018 roku, określone zostały w *Polityce wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach*. Niniejsza Polityka przyjęta została uchwałą Rady Nadzorczej nr 6/2018 z dnia 24 stycznia 2018 roku z późn. zm. W procesie ustalania jej zasad udział brali członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powołano komisji / komitetu ds. wynagrodzeń. W procesie ustalania Polityki Bank nie korzystał z pomocy konsultanta zewnętrznego.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem,
- 2) niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka, wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą akceptowalny ogólny poziom ryzyka,
- 3) wspieranie realizacji strategii działalności Banku i strategii zarządzania ryzykiem,
- 4) ograniczanie ewentualnych konfliktów interesów.

Do pracowników zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku zalicza się:

- 1) Prezesa Zarządu,
- 2) Wiceprezesa Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych,
- 3) Członka Zarządu ds. Handlowych,
- 4) Głównego Księgowego,
- 5) Kierownika Komórki Kontroli Wewnętrznej,
- 6) Kierownika Działu Organizacyjno-Administracyjnego,
- 7) Radcę prawnego,

- 8) Kierownika Komórki ds. Zgodności,
- 9) Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka,
- 10) Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego,
- 11) Lidera Zespołu Monitoringu,
- 12) Kierownika Działu Informatyki.

2. Powiązanie wynagrodzeń z wynikami

Zmiennymi składnikami wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze są:

- 1) premia uznaniowa roczna,
- 2) premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia.

Stale składniki wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze powinny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia danej osoby, aby możliwe było elastyczne wdrażanie polityki w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń, a w tym obniżanie zmiennych składników wynagrodzeń bądź ich nieprzyznawanie w ogóle. Stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia w żadnym przypadku nie może przekraczać 100% w odniesieniu do danej osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze. W odniesieniu do wynagrodzenia Kierownika Komórki ds. Zgodności, uwzględnia się dodatkowe wymogi, określone w *Polityce zgodności Banku Spółdzielczego w Tychach*. Świadczenia przyznane przez Bank osobie zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze w związku z rozwiązaniem umowy z poprzednim pracodawcą lub z podmiotem, z którym ta osoba zawarła umowę o świadczenie usług lub umowę o podobnym charakterze, także stanowią zmienny składnik wynagrodzenia i podlegają zasadom wypłaty określonym w *Polityce wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach*.

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są przez:

- 1) Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Członków Zarządu,
- 2) Zarząd po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Kierownika Komórki Kontroli Wewnętrznej, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego oraz Kierownika Komórki ds. Zgodności,
- 3) Zarząd – w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze.

Rada Nadzorcza w odniesieniu do Członków Zarządu oraz Zarząd w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze, podejmuje decyzję o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzeń za dany okres, jeżeli przemawia za tym aktualna sytuacja ekonomiczno-finansowa Banku, a w szczególności nie występują

okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego. W okresie realizacji przez Bank planu naprawy, zmienne składniki wynagrodzeń nie są przyznawane.

3. Informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń

Premia uznaniowa roczna jest premią zależną od wyników finansowych Banku oraz oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze i może zostać przyznana po odbiorze bilansu za miniony rok przez biegłego rewidenta. Przed podjęciem decyzji o przyznaniu premii, dokonuje się oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego stanowisko kierownicze w ich osiągnięcie. Podstawą oceny Kierownika Komórki Kontroli Wewnętrznej, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Kierownika Komórki ds. Zgodności, Kierownika Działu Organizacyjno-Administracyjnego oraz Radcy prawnego, jest osiąganie w ocenianym okresie celów wynikających z pełnionych funkcji i postawionych do realizacji przez ww. komórki. Decyzja o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzeń uzależniona jest od aktualnej sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, a w szczególności od okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego. W okresie realizacji przez Bank planu naprawy, zmienne składniki wynagrodzeń nie są przyznawane. Wśród kryteriów oceny osób zajmujących ww. stanowiska kierownicze, nie mogą być uwzględniane wyniki gospodarcze uzyskiwane w poszczególnych kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku.

Oceniając całościowe wyniki Banku, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem).

Oceniając całościowe wyniki Banku w związku z podejmowaniem decyzji o przyznaniu premii Członkom Zarządu, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem),
- 4) współczynnik wypłacalności,
- 5) koszty/dochody (C/I),
- 6) współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3),
- 7) współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4).

Ocenie podlega stopień wykonania wyżej wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach oraz w stosunku do założeń przyjętych w strategii Banku za dany okres.

Ocena efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego kluczowe stanowisko kierownicze w ich osiągnięciu, przeprowadzana jest corocznie i obejmuje okres poprzednich trzech lat, a zmienne składniki wynagrodzenia są przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat plan w zakresie wymienionych wskaźników był zrealizowany co najmniej w 95%.

Premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia jest premią zależną od osobistego wkładu osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze w rozwój Banku, jej zaangażowanie i innowacyjność, niezwiązane bezpośrednio z osiąganymi przez Bank wynikami finansowymi, lecz służące budowie jego pozycji rynkowej i reputacji wśród klientów, a także rozwojowi technologicznemu, kadrowemu lub terytorialnemu. Przed przyznaniem premii za szczególne osiągnięcia dokonuje się oceny pracy danej osoby w okresie ostatnich trzech lat, uwzględniając jej zaangażowanie oraz wpływ na kształtowanie poziomu ryzyka, za jakie odpowiada. Podstawą oceny Kierownika Komórki Kontroli Wewnętrznej, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Kierownika Komórki ds. Zgodności, Kierownika Działu Organizacyjno-Administracyjnego oraz Radcy prawnego, jest osiąganie w ocenianym okresie celów wynikających z pełnionych funkcji i postawionych do realizacji przez te komórki. Decyzja o przyznaniu premii za szczególne osiągnięcia uzależniona jest od aktualnej sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, a w szczególności od okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego. W okresie realizacji przez Bank planu naprawy, premia za szczególne osiągnięcia nie jest przyznawana. Wśród kryteriów oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze, o których mowa powyżej, nie mogą być uwzględniane wyniki gospodarcze uzyskiwane w poszczególnych kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku.

Łączna wysokość zmiennych składników wynagrodzeń wypłacanych po zakończeniu okresu oceny, za jaki te wynagrodzenia przysługują, nie może w roku wypłaty przekroczyć 20% zysku netto do podziału za rok ubiegły. W razie potrzeby, wysokość zmiennych składników wynagrodzeń jest obniżana proporcjonalnie.

4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych

Indywidualna wysokość każdego ze zmiennych składników wynagrodzeń nie może przekroczyć 120% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii.

5. Zasady odraczania zmiennych składników wynagrodzeń

Jeżeli wysokość zmiennego składnika wynagrodzenia przekroczy 100% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii, wypłatę taką traktuje się jako opiewającą na szczególnie dużą kwotę.

40% wynagrodzenia zmiennego Bank wypłaca w od 3 do 5 równych rocznych ratach płatnych z dołu i jest ono uzależnione od efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze w okresie oceny, za jaki przysługuje wynagrodzenie, z uwzględnieniem ryzyka Banku. W przypadku wynagrodzeń opiewających na szczególnie dużą kwotę, wypłacie w takich terminach podlega nie mniej niż 60% wynagrodzenia zmiennego. Okres odroczenia wypłaty, nie krótszy niż 3 do 5 lat, ustala się zgodnie z cyklem koniunkturalnym, charakterem działalności, ryzykiem z nią związanym oraz obowiązkami osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze. W zależności od wyników oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, odroczonego część zmiennych składników wynagrodzeń, może być przyznana do wypłaty w pełnej wysokości lub części albo też osoba zajmująca stanowisko kierownicze może jej zostać pozbawiona w całości.

Możliwość wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia zachodzi w szczególności w sytuacji, w której dana osoba:

- 1) uczestniczyła w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub była odpowiedzialna za takie działania,
- 2) nie spełniła odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem.

6. Informacje ilościowe dotyczące zmiennych składników wynagrodzeń kluczowych stanowisk kierowniczych

Tabela 24

Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa na dzień 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Zarząd Banku	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Zarządzanie Bankiem	3	0	3
Pozostała działalność	0	9	9

Tabela 25

**Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń
z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników,
których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka
według stanu na dzień 31.12.2018 r.**

Wyszczególnienie	Zarząd Banku	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Stałe składniki wynagrodzenia (w tys. zł)	628	630	1 258
Zmienne składniki wynagrodzenia (w tys. zł)	0	0	0
Liczba osób uzyskujących odprawę	0	0	0
Wartość odpraw (w tys. zł)	0	0	0
Najwyższa wypłata odprawy (w tys. zł)	0	0	0

W 2018 roku żadna z osób zajmujących kluczowe stanowisko kierownicze w Banku nie otrzymała wynagrodzenia w wysokości:

- co najmniej 1 mln EUR,
- w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR,
- wyższej niż 5 mln EUR.

XIX. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia

Bank oblicza wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża go jako wartość procentową.

Miarę kapitału stanowi kapitał Tier I skorygowany o wartość przekroczenia 10% kapitału Tier I przez łączne zaangażowanie kapitałowe Banku oraz wartości niematerialne i prawne.

Miarą ekspozycji całkowitej jest suma wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I, przy czym:

- ekspozycji nie pomniejsza się o zabezpieczenia, gwarancje, ograniczenie ryzyka kredytowego,
- nie stosuje się kompensacji kredytów i depozytów.

Wartością ekspozycji pozabilansowych jest ich wartość nominalna pomnożona przez 100% - w przypadku pozostałych ekspozycji pozabilansowych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank ujawnia dane według poniższych tabel.

Tabela 26

Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych – formularz do celów ujawniania informacji

Dzień odniesienia	31.12.2018
Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Tychach
Poziom stosowania	indywidualny

Tabela 27

Tabela LRsum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	354 543
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	11 137
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
7	Inne korekty	(53)
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	365 627

Tabela 28

Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	354 543
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	(53)
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	354 490

Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	28 855
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	(17 718)
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	11 137
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych)	
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)	
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	28 715

21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	365 627
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	7,86
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	w pełni wdrożone
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	

Tabela 29

Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	354 543
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	354 543
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	40 134
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których <u>nie</u> traktuje się jak państwa	6 740
EU-7	Instytucje	119 222
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	125 127
EU-9	Ekspozycje detaliczne	25 216
EU-10	Przedsiębiorstwa	15 476
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 216
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	17 412

Tabela 30

Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Z uwagi na zbieżność wartości przyjmowanych do wyliczania wskaźników kapitałowych oraz wskaźnika dźwigni finansowej, elementy zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej włączono w proces zarządzania ryzykiem kapitałowym (niewypłacalności). Proces ten uregulowany został w przepisach
---	---	--

		wewnętrznych Banku dotyczących adekwatności kapitałowej na poziomie Polityki oraz Instrukcji. Ryzyko nadmiernej dźwigni jest monitorowane i podlega ocenie istotności w okresach kwartalnych. Jest ono raportowane w ramach sprawozdań dotyczących adekwatności kapitałowej przekazywanych Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej. Bank nie stosuje innych wskaźników do oceny ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej niż określony w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013. Ryzyko nadmiernej dźwigni podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji prowadzonych w ramach oceny procesu szacowania wymogów wewnętrznych Banku.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Wskaźnik dźwigni finansowej w roku 2018 utrzymywał się w przedziale od 7,43% do 8,12%, średnia z czterech kwartałów wynosi 7,88%. Wzrost wskaźnika wynikał ze wzrostu funduszy własnych Banku oraz ekspozycji bilansowych i pozabilansowych.

XX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

XXI. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego zgodnie z wytycznymi rekomendowanymi przez zewnętrzne organy nadzorcze, w części dotyczącej stosowania metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Stosowane techniki spełniają zasadę, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której stosuje się ograniczenie ryzyka kredytowego, nie generuje kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

Szczegółowe zasady w zakresie przyjętych technik redukcji ryzyka kredytowego jak i prowadzonej polityki zabezpieczeń w Banku regulują następujące instrukcje:

- 1) *Instrukcja prawnych form zabezpieczania wierzytelności bankowych*, wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku Nr 16/2011 z dnia 04.03.2011 r. z późn. zm.,
- 2) *Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń w Banku Spółdzielczym w Tychach*, wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku Nr 28/2015 z dnia 30.06.2015 r. z późn. zm.,
- 3) *Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Tychach* wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku Nr 70/2018 z dnia 27.12.2018 r.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, w tym w szczególności:

- 1) weksel in blanco,
- 2) poręczenie wekslowe (awal),
- 3) poręczenie według prawa cywilnego,
- 4) gwarancja,
- 5) przelew wierzytelności na zabezpieczenie (cesja),
- 6) cesja praw z umów ubezpieczenia,
- 7) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- 8) zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych lub zbywalnych prawach majątkowych posiadanych lub przyszłych,
- 9) zastaw zwykły na prawach z papierów wartościowych,
- 10) wpłaty środków pieniężnych na rachunek Banku wraz z zobowiązaniem Banku do zwrotu wpłaconej kwoty po uzyskaniu spłaty zadłużenia wraz z odsetkami i prowizją - art. 102 Prawa bankowego (kaucja pieniężna),
- 11) blokady środków pieniężnych na rachunku bankowym,
- 12) ustanowienia hipoteki na nieruchomościach,
- 13) oświadczenie o poddaniu się egzekucji z aktu notarialnego,
- 14) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- 15) ubezpieczenie kredytu,
- 16) przystąpienie do długu,
- 17) przejęcie długu,
- 18) inne formy.

Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Bank bada koncentrację ryzyka kredytowego w odniesieniu do rodzajów stosowanych zabezpieczeń.

Tabela 31

Zaangażowanie według rodzaju zabezpieczenia na dzień 31.12.2018 r.

Zaangażowanie według rodzaju zabezpieczenia	Zaangażowanie (w tys. zł)
cesja wierzytelności	2 033
hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	63 152
hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	95 529
blokada lub zastaw papierów wartościowych	0
przewłaszczenie	459
zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej	4 158

Tabela 32

**Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego
na dzień 31.12.2018 r.**

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych (w tym obligacji)	Normalne (kredyty detaliczne)	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwe	Stracone
Wartość kapitału przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)	10 634	1 701	91	187	15 031
Wartość odsetek przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)	33	0	0	3	4 789
Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)	10 667	1 701	91	190	19 820
Pomniejszenia dot. kapitału (w tys. zł)	227	1 701	69	140	9 480
Pomniejszenia dot. odsetek (w tys. zł)	0	0	0	2	128
Pomniejszenia (w tys. zł)	227	1 701	69	142	9 608
Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)	10 440	0	22	48	10 212
% tworzenia rezerw	1,50%	1,50%	20%	50%	100%
Utworzona rezerwa (w tys. zł)	156	0	5	24	9 230
Utworzone odpisy aktualizujące odsetki (w tys. zł)	1	0	0	0	4 661
Utworzone rezerwy i odpisy (w tys. zł)	157	0	5	24	13 891

XXII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXIII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XXIV. Ryzyko płynności

W systemie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza – w zakresie swoich kompetencji sprawuje nadzór nad ryzykiem płynności jakie ponosi Bank oraz metodami zarządzania tym ryzykiem,
- 2) Zarząd – w zakresie swoich kompetencji, ponosi odpowiedzialność za ryzyko płynności jakie ponosi Bank oraz za efektywność metod zarządzania tym ryzykiem,
- 3) Prezes Zarządu – pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności,
- 4) Komórka zarządzająca – realizuje zadania w zakresie bieżącego zarządzania ryzykiem płynności,
- 5) Komórka monitorująca – realizuje zadania w zakresie funkcji kontroli ryzyka płynności,
- 6) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne.

Podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem płynności zapewniał rozdzielenie operacyjnego zarządzania ryzykiem od monitorowania i kontroli ryzyka.

Podstawowymi źródłami finansowania aktywów Banku są depozyty sektora niefinansowego (głównie gospodarstw domowych oraz podmiotów gospodarczych), fundusze własne i w mniejszym stopniu depozyty sektora budżetowego. Bank dąży do stałego rozwoju posiadanej bazy depozytowej, w tym w szczególności stabilnych depozytów umożliwiających finansowanie wzrostu aktywów.

Wśród źródeł finansowania znajdują się także zobowiązania podporządkowane. Zobowiązania te wynikają z otrzymanej pożyczki podporządkowanej z Banku Zrzeszającego w wysokości 6 000 tys. zł.

Bank w ramach zabezpieczenia płynności korzystał z następujących czynności wykonywanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości S. A., pełniącego funkcję Banku Zrzeszającego na podstawie zawartej umowy zrzeszenia w zakresie:

- 1) prowadzenia i obsługi rachunku bieżącego nostro,
- 2) prowadzenia rachunku rezerwy obowiązkowej,
- 3) przeprowadzania rozliczeń międzybankowych krajowych i zagranicznych,
- 4) lokowania nadwyżek środków pieniężnych w Banku Zrzeszającym na zasadach rynku międzybankowego,
- 5) zakupu bonów pieniężnych / skarbowych i skarbowych papierów wartościowych,
- 6) zakupu instrumentów finansowych,
- 7) zarządzania gotówką (dokonywanie zasileń i odprowadzeń),
- 8) korzystania z lokat, kredytów i pożyczek, pożyczki podporządkowanej.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami, w tym m.in. poprzez:

- codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w Banku Zrzeszającym, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie),
- kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki,
- codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów,
- wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez klientów,
- analizę stopnia zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów,
- analizę luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności / wymagalności,
- codzienne wyznaczanie i monitorowanie nadzorczych norm płynności.

Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest system wewnętrznych limitów ostrożnościowych oraz nadzorcze wskaźniki płynności:

- wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR), wynikający z Rozporządzenia CRR oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku,
- normy płynności, tj. wskaźniki M3, M4, wynikające z uchwały nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

Decyzją Komisji Nadzoru Finansowego, Bank jako uczestnik Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, otrzymał zezwolenie na odstąpienie od stosowania na zasadzie indywidualnej przepisów określonych w art. 412 oraz 414 Rozporządzenia CRR.

Jednocześnie Komisja zobowiązała Bank do:

- 1) przekazywania do Banku BPS SA bieżących informacji o swojej sytuacji w zakresie płynności, umożliwiających realizację przez Bank BPS SA postanowienia art. 8 ust. 4 Rozporządzenia CRR,
- 2) wypełniania na zasadzie indywidualnej obowiązków sprawozdawczych określonych w części szóstej Tytule II Rozporządzenia CRR.

Bank przekazuje do Banku BPS SA codzienne sprawozdania w zakresie płynności (tj. LCR oraz nadzorcze miary płynności) oraz miesięczne do NBP, zgodnie z *Zasadami sporządzania przez uczestników SOZ BPS sprawozdań na potrzeby monitorowania wymogu pokrycia wpływów netto*.

Tabela 33

Kształtowanie się wskaźnika LCR w 2018 roku

Rodzaj miary	31.03.2018	30.06.2018	30.09.2018	31.12.2018
LCR dzienny, przekazywany przez Bank do Banku BPS SA limit SSOZ BPS: min. 80%, limit wewnętrzny: min. 110%	405,09	369,11	392,44	404,22
LCR skonsolidowany, wyliczony przez Bank BPS SA dla Uczestników SOZ BPS limit nadzorczy: min. 100%	251,18	200,50	197,71	217,73
LCR nadzorczy, wynikający z obowiązku sprawozdawczego Banku względem NBP	284,43	233,04	244,97	251,41

Tabela 34

Kształtowanie się nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2018 r.

Rodzaj miary	Limit nadzorczy	Limit wewnętrzny	31.12.2018
M3	1,0	1,20	2,98
M4	1,0	1,05	1,68

Bank do oceny poziomu narażenia na ryzyko płynności wykorzystuje limity luki niedopasowania, które określają pożądaną wielkość wskaźnika płynności skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych. Na dzień 31 grudnia 2018 roku limity luki nie zostały przekroczone.

Tabela 35

Kształtowanie się luki płynności na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	1D–1M	1M–3M	3M–6M	6M–12M
Aktywa bilansowe	131 647	9 239	6 758	20 822
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	0	0	0	5 595
Pasywa bilansowe	20 465	2 976	1 312	57 567
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	3 534	20 998	4 323	0
Luka	107 648	-14 735	1 123	-31 150
Luka skumulowana	107 648	92 913	94 036	62 886
Wskaźnik płynności skumulowany	5,49	2,94	2,75	1,57

Proces pomiaru ryzyka obejmuje także analizę poniższych wskaźników płynności:

1) Wskaźniki zabezpieczenia płynności:

- Aktywa płynne / Aktywa netto,
- Aktywa płynne / Depozyty niestabilne,
- Kredyty netto / Aktywa netto,
- Zobowiązania pozabilansowe / Aktywa netto,
- Kredyty w sytuacji nieregularnej / Aktywa netto,
- Prognozowana wielkość kredytów z LTV pow. 0,8 / obligo kredytów zabezpieczonych hipotecznie,

2) Wskaźniki płynności długoterminowej:

- Kredyty długoterminowe / Depozyty stabilne,
- Aktywa z terminem zapadalności powyżej 1 roku / Aktywa netto,
- Aktywa z terminem zapadalności powyżej 1 roku / Fundusze własne i środki obce stabilne,

3) Wskaźniki stabilności bazy depozytowej Banku:

- Depozyty stabilne / Aktywa netto,
- Depozyty stabilne / Baza depozytowa,
- Procentowy udział największych deponentów w bazie depozytowej.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania płynnością zapewnia codzienny monitoring ekspozycji na ryzyko płynności. Dienne raporty obrazujące bieżącą sytuację płynnościową Banku, przekazywane są członkom Zarządu Banku, Bankowi BPS S.A. (zobligowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego do realizacji postanowień wynikających z art. 8 ust. 4 Rozporządzenia CRR) oraz zainteresowanym, merytorycznym komórkom Banku. Nie rzadziej niż raz w miesiącu, informacje, raporty i wnioski dotyczące ryzyka płynności, są przedmiotem obrad Zarządu Banku, a co kwartał prezentowane są Radzie Nadzorczej Banku.

Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Bank zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe posiada system zarządzania, składający się z systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, a także odpowiednią politykę wynagrodzeń wspierającą kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem).

1. Informacja o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania ryzykiem

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, komórki organizacyjne oraz pracownicy. W procesie zarządzania ryzykiem strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem realizowany jest na podstawie *Strategii zarządzania ryzykiem* przyjętej w Banku, obejmującej cele i organizację zarządzania ryzykiem, a także apetyt na ryzyko.

1.1. Podstawowe założenia zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
2. W celu przeprowadzania procesów wymienionych w ust. 1 realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.

5. Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:
 - 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
 - 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
 - 3) system limitów ograniczających ryzyko;
 - 4) system informacji zarządczej;
 - 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.
6. Bank dokonuje cyklicznej (w ramach procesu ICAAP) i incydentalnej (w przypadkach nagłej zmiany poziomu ryzyka) identyfikacji istotności ryzyka obciążającego działalność.
7. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka zarówno na działalność Banku, przy czym rozróżniane są następujące typy rodzajów ryzyka:
 - 1) trwale istotne – należące do grupy ryzyk objętych wymogami regulacyjnymi zgodnie z art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., są podstawowymi dla działalności Banku, stanowią podstawę do wyliczania kapitału regulacyjnego, określającego podstawową prawną normę ostrożnościową ograniczającą ryzyko działania Banku,
 - 2) znaczeniowo trwale istotne – dot. ryzyk: stopy procentowej w księdze bankowej oraz płynności i finansowania – zgodnie z artykułem 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., nie są uwzględniane w obliczaniu nadzorczych (regulacyjnych) wymogów kapitałowych – wiążą się natomiast bezpośrednio z utrzymaniem zdolności do generowania odpowiedniej wielkości wyniku finansowego lub bezpieczeństwa depozytów, w sytuacji niekorzystnych zmian zewnętrznych mogą generować wysoką stratę niespodziewaną, dlatego z racji znaczenia w procesie oceny adekwatności kapitałowej (ICAAP) traktowane są jako trwale istotne,
 - 3) nieistotne – dla uznania ich za istotne w działalności Banku muszą spełnić przyjęte w *Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej (ICAAP)* kryterium istotności. W przypadku jego spełnienia i uznania danego ryzyka za istotne następuje oszacowanie pokrycia danego ryzyka w kapitale,
 - 4) niewystępujące w Banku rodzaje ryzyka – rodzaje ryzyka niemonitorowane i nie podlegające zarządzaniu, z uwagi na brak występowania w działalności Banku.
8. Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Tabela 1

Ryzyka zidentyfikowane w działalności Banku

<i>Lp.</i>	<i>Ryzyka zidentyfikowane przez Bank</i>	<i>Poziom istotności (istotne/nieistotne) wg kryterium istotności ICAAP 31.12.2018 r.</i>
TRWALE ISTOTNE		
1.	Ryzyko kredytowe	<i>istotne</i>
2.	Ryzyko koncentracji zaangażowań (art. 395 Rozporządzenia CRR)	<i>istotne</i>
3.	Ryzyko walutowe	<i>istotne</i>
4.	Ryzyko operacyjne	<i>istotne</i>
5.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	<i>istotne</i>
6.	Ryzyko płynności i finansowania	<i>istotne</i>
NIEISTOTNE – PODLEGAJĄCE BADANIU WG KRYTERIUM ISTOTNOŚCI		
7.	Ryzyko: - koncentracji dużych zaangażowań - koncentracji kredytów pod obserwacją - koncentracji w sektor gospodarki - koncentracji przyjętych form zabezpieczenia - koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	<i>nieistotne</i> <i>nieistotne</i> <i>nieistotne</i> <i>nieistotne</i> <i>nieistotne</i>
8.	Ryzyko wyniku finansowego	<i>nieistotne</i>
9.	Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności): - nadmiernej dźwigni finansowej - koncentracji funduszu udziałowego - koncentracji "dużych" udziałów	<i>nieistotne</i> <i>nieistotne</i> <i>nieistotne</i>
10.	Ryzyko cyklu gospodarczego (zmian warunków makroekonomicznych)	<i>nieistotne</i>
11.	Ryzyko strategiczne	<i>nieistotne</i>
12.	Ryzyko utraty reputacji	<i>nieistotne</i>
13.	Ryzyko transferowe	<i>nieistotne</i>
14.	Ryzyko rezydualne	<i>nieistotne</i>
15.	Ryzyko modeli	<i>nieistotne</i>
16.	Ryzyko braku zgodności	<i>nieistotne</i>

1.1.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego, zrównoważonego i zdywersyfikowanego pod względem jakości, wartości i koncentracji portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów

zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się m.in. czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- ryzykiem kredytowym,
- ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- ryzykiem rezydualnym.

W obszarze działań zabezpieczających ryzyko portfela, Bank dokonuje dywersyfikacji kredytów pozyskując głównie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej i sprawdzonej reputacji. W Banku na bieżąco poddaje się weryfikacji i analizie poziom wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań, a także dokonuje oceny jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.

W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.

1.1.2. Ryzyko rynkowe

Strategia zarządzania ryzykiem rynkowym obejmuje zarządzanie następującymi jego kategoriami:

- 1) ryzykiem stopy procentowej,
- 2) ryzykiem walutowym.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku jest ograniczanie negatywnego wpływu zmian parametrów rynkowych na wyniki finansowe Banku i jego kapitał, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów.

1.1.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Przez ryzyko stopy procentowej rozumie się możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wyniki finansowe oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku.

W Banku występują cztery podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania,
- ryzyko bazowe,
- ryzyko krzywej dochodowości,
- ryzyko opcji klienta.

Bank identyfikuje podstawowe zagrożenia związane z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmuje następujące kierunki działań:

- zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego, ryzyka przeszacowania, ryzyka opcji klienta oraz ryzyka krzywej dochodowości,
- podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
- codzienną realizację polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Bank do pomiaru stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

1.1.2.2. Ryzyko walutowe

Bank definiuje ryzyko walutowe jako ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych walutach.

Zarządzanie ryzykiem walutowym obejmuje następujące kierunki działań:

- 1) kształtowanie pozycji walutowej w ramach wewnętrznego limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej nie przekraczającej 1,5% wartości funduszy własnych oraz wewnętrznych limitów dla każdej z walut osobno, dostosowując operacyjnie zajmowaną pozycję w danej walucie obcej do kształtowania się kursu złotego,
- 2) założenia polityki w zakresie ryzyka walutowego dotyczące wyniku finansowego nie będą w żaden sposób ograniczać rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku,
- 3) dostosowywanie skali realizowanych przez Bank operacji dewizowych do zmian występujących na rynku pieniężno-walutowym i związanych z tym potrzeb klientów.

Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, polegającej na takim kształtowaniu całkowitej pozycji walutowej, której wartość nie przekroczy 2% funduszy własnych Banku tj. nie spowoduje powstania wymogu kapitałowego określonego w Rozporządzeniu PE i Rady (UE) nr 575/2013.

1.1.3. Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne rozumie się ryzyko poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne, a także ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, natomiast wyłącza się z niego ryzyko reputacji i strategiczne.

Celami strategicznymi w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- 1) utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne we wszystkich istotnych obszarach działalności Banku na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie, w ramach przyjętego apetytu na ryzyko, bez przekraczania tolerancji na ryzyko operacyjne,
- 2) zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
- 3) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 4) wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wyniki Banku,
- 5) zapobieganie powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku,
- 6) zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

W zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności zarządzanie ukierunkowane jest na stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego.

W zakresie części ryzyka operacyjnego będącego ryzykiem systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa celem jest:

- 1) systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
- 2) wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem,
- 3) wprowadzanie programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych,
- 4) budowa świadomości ryzyka wśród pracowników poprzez niezbędne szkolenia i działania zarządcze.

Specyficznym elementem ryzyka operacyjnego, uznawanym przez Bank za jedno z ryzyk nieodłącznie związanych z prowadzeniem działalności bankowej w przypadku stosowania modeli, jest ryzyko modelu.

Ryzyko modelu stanowi potencjalną stratę, jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli w procesach wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli. Ryzyko modelu objęte jest procesem zarządzania w oparciu o formalnie ustalone zasady pozwalające na właściwą jego identyfikację i rzetelną ocenę, jak również zapewniające funkcjonowanie właściwych mechanizmów kontrolnych oraz narzędzi aktywnego sterowania stopniem narażenia na to ryzyko, z uwzględnieniem efektywnego procesu raportowania.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku przebiega w następujących etapach:

- identyfikacja ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- ocena / szacowanie ryzyka,
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie ryzyka,
- stosowanie mechanizmów kontroli (sterowania) ryzyka.

Bank stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego (oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka):

- modyfikowanie procesów w aspekcie redukowania ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
- przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing),
- zabezpieczenia fizyczne,
- zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia).

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach).

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku wspierany jest systemem informatycznym OperNet firmy SoftNet.

1.1.4. Ryzyko płynności i finansowania

Ryzyko płynności definiowane jest jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania, część ryzyka płynności, będąca zagrożeniem niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem procesu zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań Banku na bazie bieżącej, zdolności do utrzymania płynności w krótkim, średnim i długim okresie zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych – tak na poziomie Banku, jak i rynku – ograniczających dostęp do zabezpieczonych i niezabezpieczonych źródeł finansowania.

Zarządzając ryzykiem płynności Bank utrzymuje odpowiednią nadwyżkę płynności, złożoną z łatwo zbywalnych aktywów, w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z ryzykiem płynności.

Bank identyfikuje ryzyko płynności ustalając swoje potrzeby płynnościowe, konfrontując je następnie z dostępnymi źródłami płynności (finansowania), a następnie dokonując analizy przyszłych przepływów środków pieniężnych w odpowiednio zdefiniowanych przedziałach czasowych.

Określanie potrzeb i źródeł płynności ma charakter:

- 1) bieżący – dokonywany w zakresie zarządzania płynnością śróddzienną,
- 2) krótko, średnio i długoterminowy – w zakresie zarządzania finansowego Bankiem, w tym planowania finansowego, zarządzania aktywami i pasywami, nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności.

Identyfikacja, pomiar i ocena pozycji w zakresie ryzyka płynności obejmuje:

- 1) prognozy przyszłych przepływów środków pieniężnych z tytułu aktywów i pasywów,
- 2) analizę wpływu źródeł ryzyka nieoczekiwanego zapotrzebowania na płynność i wystąpienia zdarzeń progowych związanych z pozycjami pozabilansowymi,
- 3) wszystkie waluty, w których prowadzona jest działalność.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych służące identyfikacji i określeniu ilościowemu ekspozycji Banku na możliwe przyszłe napięcia płynnościowe, analizując możliwy wpływ tych napięć na jego przepływy pieniężne, pozycję płynnościową, rentowność i wypłacalność, a także na możliwości pomocowe Banku Zrzeszającego.

Bank posiada plan awaryjny płynności, który precyzyjnie określa strategię i tryb postępowania w przypadku niedoborów płynności w sytuacjach awaryjnych opisanych scenariuszami warunków skrajnych, a także pozwala na uzyskanie zdolności do kompensacji niedoborów w dłuższym horyzoncie czasu.

Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest system wewnętrznych limitów ostrożnościowych oraz nadzorcze normy płynności, tj. miara LCR wynikająca z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku, a także wskaźniki M3, M4, wynikające z uchwały nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

1.1.5. Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

Przez ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) rozumie się ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku.

Zasadniczym celem kapitałowym Banku jest posiadanie funduszy własnych na poziomie zgodnym z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. oraz Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 1876 z późn. zm.), a także planami rozwoju wynikającymi z Planu naprawy na lata 2017-2019 oraz Strategii działania Banku w stopniu umożliwiającym właściwe zabezpieczenie ryzyka, a także uwzględniające zjawisko inflacji.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku,
- 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka,
- 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka,
- 4) agregacja kapitału wewnętrznego,
- 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe,
- 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.

Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru I, tj. zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz poddaje analizie inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe w ramach Filaru II.

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe:

- współczynnik kapitału Tier I,
- łączny współczynnik kapitałowy (TCR),
- wskaźnik dźwigni (LR),
- współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego,

- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego.

Bank podejmował w 2018 roku ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie współczynnika kapitału Tier I na poziomie nie niższym niż 10,875%, łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 12,875%, wskaźnika dźwigni (LR) na poziomie nie niższym niż 5%, współczynnika kapitałowego ryzyka kredytowego na poziomie nie niższym niż 8%.

Bank włączył w proces zarządzania ryzykiem kapitałowym elementy zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej.

Ryzyko nadmiernej dźwigni wynika z podatności Banku na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które mogą wymagać podjęcia nieplanowanych działań korygujących plan biznesowy Banku, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogących przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów Banku.

1.1.6. Ryzyko wyniku finansowego

Bank definiuje ryzyko wyniku finansowego jako ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Podstawowym celem w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest utrzymanie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego, oznaczającego uzyskiwanie wyników finansowych w wysokości zapewniającej możliwość prowadzenia bieżącej działalności i odpowiedniego rozwoju Banku, w tym zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Działania podejmowane przez Bank w celu osiągnięcia założonych celów zarządzania ryzykiem wyniku finansowego i ograniczania negatywnego wpływu ryzyka obejmują:

- 1) wdrożenie odpowiedniego systemu planowania strategicznego oraz finansowego, a także pomiaru i nadzorowania postępów realizacji planów (kontroli strategicznej, monitoringu wyniku finansowego),
- 2) powiązanie planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi i nadzór Zarządu nad spójnością planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi,
- 3) odpowiedni nadzór Zarządu nad efektywnością działania Banku, w tym poszczególnych placówek, a także poziomem ponoszonych kosztów,
- 4) wdrożenie i nadzór nad stosowaniem odpowiednich zasad rachunkowości (Polityki rachunkowości),
- 5) wdrożenie i nadzór nad poprawnym działaniem systemu pomiaru ryzyka i sprawozdawczości zarządczej w zakresie ryzyka wyniku finansowego,
- 6) odpowiednie szkolenia dla kadry Banku uczestniczącej w zarządzaniu ryzykiem

- wyniku finansowego,
- 7) odpowiednia alokacja funduszy własnych zapewniająca zabezpieczenie strat z tytułu ryzyka wyniku finansowego,
 - 8) objęcie kontrolą wewnętrzną system zarządzania ryzykiem wyniku finansowego.

1.1.7. Ryzyko cyklu gospodarczego (zmian warunków makroekonomicznych)

Ryzyko wynikające ze zmian warunków makroekonomicznych oraz jego wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego w przyszłości.

1.1.8. Ryzyko strategiczne

Ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.

1.1.9. Ryzyko utraty reputacji

Ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, inwestorów, udziałowców, nadzorców, regulatorów oraz opinię publiczną.

1.1.10. Ryzyko transferowe

Ryzyko wynikające z braku możliwości uregulowania zobowiązań przez dłużników Banku na skutek działań rządowych.

1.1.11. Ryzyko rezydualne

Ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. W Banku ryzyko rezydualne stanowi element ryzyka kredytowego.

1.2. Proces zarządzania ryzykiem

Organizacja zarządzania ryzykiem oparta jest o podział zadań realizowanych w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie), którą stanowi bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka,

- 2) druga linia obrony (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie), którą stanowi działanie komórek ds. ryzyka, niezależne od pierwszej linii obrony ryzyka,
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny, realizowany przez System Ochrony Instytucjonalnej, tj. Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;
- 3) Prezes Zarządu;
- 4) Komitet Kredytowy;
- 5) Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka;
- 6) Komórka ds. Zgodności;
- 7) Audyt Wewnętrzny, realizowany przez Spółdzielnię SOZ BPS;
- 8) pozostałe komórki i jednostki Banku.

Rada Nadzorcza:

1. Sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.
2. Zatwierdza strategię działania Banku, zasady stabilnego i ostrożnego działania Banku, a także apetyt / tolerancję na ryzyko.
3. Sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku.
4. Przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki kontroli wewnętrznej, na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie na ryzyko, w tym o dokonaniu rewizji Strategii.
5. Nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:
 - 1) zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
 - 2) procesu tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 3) zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,
 - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - 5) zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,

6) zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu.

Zarząd:

1. Odpowiada za opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem, w tym strategii zarządzania ryzykiem, a także za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem.
2. Zapewnia, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj.: identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne – Zarząd podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu.
3. W ramach posiadanych kompetencji, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem.
4. Dokonuje regularnych przeglądów strategii i polityk zarządzania ryzykiem i systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem.
5. Okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank.
6. Odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:
 - 1) zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
 - 2) tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 3) zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,
 - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - 5) zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 6) zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu.

Prezes Zarządu:

1. Prezes Zarządu nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.
2. W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym, Prezes Zarządu odpowiada za funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w obrębie

całego Banku, w tym za funkcjonowanie Systemu Informacji Zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku.

Komitety Kredytowy:

Uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank.

Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka:

1. Zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank, oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez stosowne jednostki Banku.
2. Dział jest odpowiedzialny za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank (za wyjątkiem ryzyka braku zgodności).
3. Dział stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko.
4. Dział może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycje zaradzenia naruszeniom polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka.

Komórka ds. Zgodności:

1. Zapewnia przestrzeganie polityki zgodności.
2. Odpowiada za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. Identyfikuje ryzyko braku zgodności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych, a także poprzez przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających.
4. Monitoruje poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności.
5. Raportuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej na temat ryzyka braku zgodności w Banku.

Audyt Wewnętrzny:

1. Do zadań audytu wewnętrznego należy kontrola i ocena sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku.
2. Audyt wewnętrzny dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich

jednostek i komórek (w tym Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Komórki ds. Zgodności) z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

Pozostałe komórki i jednostki Banku:

Zobowiązane są do przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń

1.3. Limity ograniczające ryzyko

1. W Banku obowiązują wewnętrzne limity dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka, które Bank uznaje za istotne i mierzalne.
2. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma na celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.
3. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość akceptuje Zarząd.
4. Wysokość limitów dostosowana jest do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku (apetytu/tolerancji na ryzyko).
5. Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.
6. Zarząd w wewnętrznych regulacjach określa sytuacje i warunki, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych.
7. Zarząd określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, w tym działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia innego niż to, o którym mowa w ust. 6, wyeliminowanie tego przekroczenia, oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
8. Zarząd wyznacza komórki odpowiedzialne za realizację działań wymienionych w ust. 7.
9. Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka.
10. Raporty zawierające informację o stopniu wykorzystania limitów przedkładane są okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

1.4. Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku,
 - 2) profilu ryzyka,
 - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
 - 4) wyników testów warunków skrajnych,
 - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.
 4. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych dostosowana jest do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.
 5. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
 6. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura. Ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego określony został w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja. Szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

2. Opis systemu kontroli wewnętrznej

2.1. Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej – stanowi on część systemu zarządzania, o którym mówi art. 9 ustawy Prawo bankowe.
2. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2.2. Rola Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu

1. Zarząd Banku

- 1) Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) Zarząd Banku zapewnia niezależność komórki do spraw zgodności oraz środki finansowe, niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników tejże komórki,

- 3) Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku,
- 4) Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką do spraw zgodności, komórką audytu wewnętrznego, a także dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych,
- 5) W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące,
- 6) W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - a) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
 - b) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
 - c) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące,
- 7) Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia ww. zadań.

2. Rada Nadzorcza

- 1) Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) W ramach nadzoru nad działalnością Banku Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, komórki ds. kontroli wewnętrznej, komórki audytu wewnętrznego,
- 3) Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności,
- 4) W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - a) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności,

- b) zatwierdza politykę zgodności Banku,
 - c) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank,
- 5) Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.

3. Komitet Audytu

- 1) W Banku funkcjonuje Komitet Audytu powołany przez Radę Nadzorczą spośród jej członków, na okres jej kadencji,
- 2) Komitet wspiera działania Rady Nadzorczej Banku w celu prawidłowego i skutecznego stosowania przez Bank zasad sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykami oraz współpracy z biegłym rewidentem Banku,
- 3) Do zadań Komitetu należy:
 - a) monitorowanie:
 - procesu sprawozdawczości finansowej,
 - skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
 - wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
 - b) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdyby na rzecz Banku świadczone były przez firmę audytorską inne usługi niż badanie,
 - c) informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Banku, a także jaka była rola Komitetu w procesie badania,
 - d) dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Banku,
 - e) opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania,
 - f) opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem,
 - g) określanie procedury wyboru firmy audytorskiej przez Bank oraz zasad współpracy z firmą audytorską,

- h) przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji, dotyczącej powołania biegłego rewidenta/firmy audytorskiej, zgodnie z politykami, o których mowa w ppkt e) i f),
 - i) przedkładanie zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Banku,
- 4) Komitet składa Radzie Nadzorczej Banku sprawozdanie ze swej działalności w danym roku obrotowym w terminie umożliwiającym Radzie Nadzorczej Banku uwzględnienie jego treści w sprawozdaniu z jej działalności.

2.3. Schemat organizacji trzech linii obrony

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach.
2. Na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych oraz dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację lub testowanie.
3. Na drugi poziom składa się:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem – Dział Sprawozdawczości Analiz i Ryzyka oraz Zespół Oceny Ryzyka Kredytowego,
 - 2) działalność (w wybranym zakresie) Zespołu Monitoringu, Działu Wierzytelności Trudnych i Windykacji, zespołu obsługi prawnej oraz Głównego Księgowego,
 - 3) działalność Komitetu Kredytowego oraz Komitetu Audytu,
 - 4) działalność Komórki ds. Zgodności oraz Komórki ds. Kontroli Wewnętrznej.
4. Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) i monitorowanie poziome (weryfikacja lub testowanie poziome na drugim poziomie).
5. Trzeci poziom obejmuje Komórkę Audytu Wewnętrznego, działającą w ramach systemu kontroli wewnętrznej, zgodnie z przepisami prawa.
6. Mechanizmy kontrolne na trzecim poziomie oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania stosuje jednostka zarządzająca Systemem Ochrony, tj. Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

2.4. Funkcja kontroli

1. System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe.
2. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
4. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania.
5. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w art. 9c ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

2.5. Zasady działania komórki do spraw zgodności

Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki do spraw zgodności określa odpowiednia „Polityka zgodności”, a także odpowiedni regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności, dotyczy to w szczególności:

- 1) opracowania regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności,
- 2) przeprowadzania czynności komórki określonych w pkt 4-8 na podstawie regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz procedur i metodyk,
- 3) dokumentowania czynności komórki określonych w pkt 4-8,
- 4) identyfikowania ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez komórkę do spraw zgodności,
- 5) oceny ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka,
- 6) projektowania i wprowadzania, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,

- 7) monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 8) okresowego przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej.

2.6. Komórka do spraw kontroli wewnętrznej

1. W strukturze Banku wyodrębnia się Komórkę ds. Kontroli Wewnętrznej, pełniącą rolę koordynująco-kontrolną na drugim poziomie – będącą częścią funkcji kontroli.
2. Do głównych zadań i czynności wykonywanych przez Komórkę ds. Kontroli Wewnętrznej należy:
 - 1) dokonywanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez planowe i doraźne kontrole w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, mające na celu dokonywanie ocen zgodności działania kontrolowanych jednostek i komórek organizacyjnych Banku z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi, a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem zadań komórki,
 - 2) dokonywanie analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku, z wyłączeniem zadań komórki, w oparciu o dane uzyskiwane w wyniku przeprowadzanego testowania (kontroli) oraz dane otrzymywane z systemu sprawozdawczości,
 - 3) bieżące monitorowanie i ocena stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z audytu wewnętrznego dokonywanego w Banku przez Komórkę Audytu Wewnętrznego Spółdzielni,
 - 4) opiniowanie i monitorowanie realizacji planów kontroli związanych z testowaniem przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku (testowaniem poziomym),
 - 5) sygnalizowanie niekorzystnych zjawisk występujących w działalności jednostek i komórek organizacyjnych Banku,
 - 6) sporządzanie okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich właściwym organom Banku,
 - 7) prowadzenie rejestrów kontroli wewnętrznych.
3. Zadaniem Komórki ds. Kontroli Wewnętrznej jest również koordynacja działań kontrolnych, wykonywanych w zakresie wynikającym z Umowy Systemu Ochrony, w tym współpraca z Komórką Audytu Wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

2.7. Zasady działania komórki audytu wewnętrznego

1. Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki audytu wewnętrznego określa odpowiedni regulamin funkcjonowania komórki audytu, dotyczy to w szczególności:
 - 1) opracowania regulaminu funkcjonowania komórki audytu wewnętrznego,
 - 2) przeprowadzania badań audytowych na podstawie regulaminu funkcjonowania komórki audytu wewnętrznego oraz procedur i metodyk badania,
 - 3) przeprowadzania badań audytowych obejmujących badanie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku, w tym mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych,
 - 4) przeprowadzanie badań audytowych zgodnie z zakresem i częstotliwością, określonymi w planach audytu i dostosowanymi do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu jego istotności,
 - 5) odpowiednie dokumentowanie badania audytowego,
 - 6) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych przez komórkę audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych,
 - 7) okresowe przekazywanie raportów do Zarządu i Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu, jeżeli został powołany, w szczególności w zakresie realizacji planów audytu, wyników przeprowadzonych badań audytowych oraz statusu realizacji zaleceń wydanych po przeprowadzonych badaniach audytowych.
2. Obowiązki i zasady działania Komórki Audytu Wewnętrznego Spółdzielni są uregulowane na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony, a funkcjonowanie Komórki Audytu Wewnętrznego Spółdzielni w Banku oraz współpracę pracowników Banku z Komórką Audytu Wewnętrznego Spółdzielni określają *Zasady dokonywania audytu wewnętrznego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony*.

2.8. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez radę nadzorczą

1. Rada Nadzorcza Banku corocznie dokonuje oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą:
 - 1) ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
 - 2) osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym minimalnych poziomów wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
 - 3) ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku,
 - 4) wyniki kontroli/przeglądów/audytów realizowanych przez komórki wewnętrzne Banku i podmioty zewnętrzne,

- 5) ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
 - 6) trend w ilościach skarg Klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
 - 7) ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
 - 8) przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank.
2. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, trzecia linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności trzeciej linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni. Ocena ta jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.
 3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej pierwszego i drugiego poziomu co najmniej w oparciu o następujące dokumenty i informacje:
 - 1) wyniki kontroli/przeglądów/audytów realizowanych przez komórki wewnętrzne Banku i podmioty zewnętrzne (w tym przeglądy zewnętrzne na zlecenie Rady Nadzorczej Banku),
 - 2) wyniki audytów realizowanych przez SSOZ,
 - 3) wyniki niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych procesów istotnych,
 - 4) wyniki badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta,
 - 5) ocena BION.
 4. Rada Nadzorcza powinna poinformować Spółdzielnię o wynikach oceny.
 5. Rada Nadzorcza zatwierdza szczegółowe kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
 6. Kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlegają okresowej (corocznej) weryfikacji.

3. Informacja o polityce wynagrodzeń

Na politykę wynagrodzeń w Banku składają się:

- 1) Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach,
- 2) Polityka wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach,
- 3) Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Tychach.

3.1. Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku

Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku oparta jest na następujących zasadach:

- 1) członkowie Rady Nadzorczej nie są zatrudniani przez Bank,
- 2) ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej należy do wyłącznej kompetencji Zebrania Przedstawicieli Banku,
- 3) wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej ustala się adekwatnie do pełnionej funkcji, a także adekwatnie do skali działalności prowadzonej przez Bank,
- 4) członkowie Rady Nadzorczej pełniący jednocześnie funkcje w komitetach powołanych przez Radę, w związku z wykonywaniem dodatkowych zadań mogą otrzymywać dodatkowe wynagrodzenie (zwiększenie wynagrodzenia),
- 5) wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej nie stanowią istotnej pozycji kosztów działalności Banku i nie wpływają znacząco na jej wynik finansowy.

Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustalana jest przez Zebranie Przedstawicieli w formie odrębnej uchwały.

3.2. Polityka wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze określone zostały w *Polityce wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach*.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem,
- 2) niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka, wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą akceptowalny ogólny poziom ryzyka,
- 3) wspieranie realizacji strategii działalności Banku i strategii zarządzania ryzykiem,
- 4) ograniczanie ewentualnych konfliktów interesów.

Zmiennymi składnikami wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze są:

- 1) premia uznaniowa roczna,
- 2) premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia.

Stałe składniki wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze powinny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia danej osoby, aby możliwe było elastyczne wdrażanie polityki zmiennych składników wynagrodzeń, a w tym obniżanie zmiennych składników wynagrodzeń bądź ich nieprzyznawanie w ogóle. Stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia w żadnym przypadku nie może przekraczać 100% w odniesieniu do danej osoby zajmującej kluczowe

stanowisko kierownicze. W odniesieniu do wynagrodzenia Kierownika Komórki ds. Zgodności, uwzględnia się dodatkowe wymogi, określone w *Polityce zgodności Banku Spółdzielczego w Tychach*. Świadczenia przyznane przez Bank osobie zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze w związku z rozwiązaniem umowy z poprzednim pracodawcą lub z podmiotem, z którym ta osoba zawarła umowę o świadczenie usług lub umowę o podobnym charakterze, także stanowią zmienny składnik wynagrodzenia i podlegają zasadom wypłaty określonym w *Polityce wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach*.

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są przez:

- 1) Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Członków Zarządu,
- 2) Zarząd po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Kierownika Komórki ds. Kontroli Wewnętrznej, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego oraz Kierownika Komórki ds. Zgodności,
- 3) Zarząd – w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze.

Rada Nadzorcza w odniesieniu do Członków Zarządu oraz Zarząd w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze, podejmuje decyzję o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzeń za dany okres, jeżeli przemawia za tym aktualna sytuacja ekonomiczno-finansowa Banku, a w szczególności nie występują okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego.

W okresie realizacji przez Bank planu naprawy, zmienne składniki wynagrodzeń nie są przyznawane.

Premia uznaniowa roczna jest premią zależną od wyników finansowych Banku oraz oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze i może zostać przyznana po odbiorze bilansu za miniony rok przez biegłego rewidenta. Przed podjęciem decyzji o przyznaniu premii, dokonuje się oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całłościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego stanowisko kierownicze w ich osiągnięciu. Podstawą oceny Kierownika Komórki Kontroli Wewnętrznej, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Kierownika Komórki ds. Zgodności, Kierownika Działu Organizacyjno-Administracyjnego oraz Radcy prawnego, jest osiąganie w ocenianym okresie celów wynikających z pełnionych funkcji i postawionych do realizacji przez ww. komórki. Decyzja o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzeń uzależniona jest od aktualnej sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, a w szczególności od okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego. W okresie realizacji przez Bank planu naprawy, zmienne składniki wynagrodzeń nie są przyznawane. Wśród kryteriów oceny osób zajmujących

ww. stanowiska kierownicze, nie mogą być uwzględniane wyniki gospodarcze uzyskiwane w poszczególnych kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku.

Oceniając całościowe wyniki Banku, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem).

Oceniając całościowe wyniki Banku w związku z podejmowaniem decyzji o przyznaniu premii Członkom Zarządu, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem),
- 4) współczynnik wypłacalności,
- 5) koszty/dochody (C/I),
- 6) współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi (M3),
- 7) współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4).

Ocenie podlega stopień wykonania wyżej wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach oraz w stosunku do założeń przyjętych w strategii Banku za dany okres.

Ocena efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego kluczowe stanowisko kierownicze w ich osiągnięciu, przeprowadzana jest corocznie i obejmuje okres poprzednich trzech lat, a zmienne składniki wynagrodzenia są przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat plan w zakresie wymienionych wskaźników był zrealizowany co najmniej w 95%.

Premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia jest premią zależną od osobistego wkładu osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze w rozwój Banku, jej zaangażowanie i innowacyjność, niezwiązane bezpośrednio z osiąganymi przez Bank wynikami finansowymi, lecz służące budowie jego pozycji rynkowej i reputacji wśród klientów, a także rozwojowi technologicznemu, kadrowemu lub terytorialnemu. Przed przyznaniem premii za szczególne osiągnięcia dokonuje się oceny pracy danej osoby w okresie ostatnich trzech lat, uwzględniając jej zaangażowanie oraz wpływ na kształtowanie poziomu ryzyka, za jakie odpowiada. Podstawą oceny Kierownika Komórki Kontroli Wewnętrznej, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Kierownika Komórki ds. Zgodności, Kierownika Działu Organizacyjno-Administracyjnego

oraz Radcy prawnego, jest osiąganie w ocenianym okresie celów wynikających z pełnionych funkcji i postawionych do realizacji przez te komórki. Decyzja o przyznaniu premii za szczególne osiągnięcia uzależniona jest od aktualnej sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, a w szczególności od okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego. W okresie realizacji przez Bank planu naprawy, premia za szczególne osiągnięcia nie jest przyznawana. Wśród kryteriów oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze, o których mowa powyżej, nie mogą być uwzględniane wyniki gospodarcze uzyskiwane w poszczególnych kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku.

Łączna wysokość zmiennych składników wynagrodzeń wypłacanych po zakończeniu okresu oceny, za jaki te wynagrodzenia przysługują, nie może w roku wypłaty przekroczyć 20% zysku netto do podziału za rok ubiegły. W razie potrzeby, wysokość zmiennych składników wynagrodzeń jest obniżana proporcjonalnie.

Indywidualna wysokość każdego ze zmiennych składników wynagrodzeń nie może przekroczyć 120% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii.

Jeżeli wysokość zmiennego składnika wynagrodzenia przekroczy 100% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii, wypłatę taką traktuje się jako opiewającą na szczególnie dużą kwotę.

40% wynagrodzenia zmiennego Bank wypłaca w od 3 do 5 równych rocznych ratach płatnych z dołu i jest ono uzależnione od efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze w okresie oceny, za jaki przysługuje wynagrodzenie, z uwzględnieniem ryzyka Banku. W przypadku wynagrodzeń opiewających na szczególnie dużą kwotę, wypłacie w takich terminach podlega nie mniej niż 60% wynagrodzenia zmiennego. Okres odroczenia wypłaty, nie krótszy niż 3 do 5 lat, ustala się zgodnie z cyklem koniunkturalnym, charakterem działalności, ryzykiem z nią związanym oraz obowiązkami osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze. W zależności od wyników oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, odroczonego część zmiennych składników wynagrodzeń, może być przyznana do wypłaty w pełnej wysokości lub części albo też osoba zajmująca stanowisko kierownicze może jej zostać pozbawiona w całości.

Możliwość wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia zachodzi w szczególności w sytuacji, w której dana osoba:

- 1) uczestniczyła w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub była odpowiedzialna za takie działania,
- 2) nie spełniła odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem.

3.3. Regulamin wynagradzania pracowników Banku

Politykę Banku w zakresie wynagrodzeń pracowników Banku określa *Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Tychach*. Pracownikom za pełne, efektywne wykonanie zadań oraz wypełnianie standardów w zakresie jakości pracy i przestrzeganie obowiązków pracowniczych może być przyznawana premia uznaniowa kwartalna. Decyzję o wypłacie premii uznaniowych podejmuje Zarząd Banku uwzględniając sytuację ekonomiczną Banku.

4. Informacja o powołaniu komitetu ds. wynagrodzeń

Bank nie spełnia żadnego z warunków banku istotnego określonego w art. 9cb ust. 1 Prawo bankowe, w związku z tym w Banku nie powołano komitetu do spraw wynagrodzeń.

5. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

1. Członkowie Zarządu podlegają ocenie odpowiedniości, uwzględniającej kwalifikacje, doświadczenie i reputację.
2. Zasady wyboru Członków Zarządu i ocen zostały sformalizowane w następujących procedurach wewnętrznych:
 - 1) Zasady oceny odpowiedniości członków Zarządu w Banku Spółdzielczym w Tychach,
 - 2) Regulamin działania Zarządu Banku Spółdzielczego w Tychach.
3. Ocena odpowiedniości Zarządu posiada charakter indywidualny i kolektywny przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Zarządu z osobna, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Zarządu.
4. Celem oceny Zarządu jest stwierdzenie, czy członkowie Zarządu dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków, w tym ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych, czy posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem, czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku oraz czy ich pozostała aktywność nie odbywa się z uszczerbkiem dla jakości i efektywności zajmowanego stanowiska oraz nie prowadzi do konfliktu interesów, a także czy spełniają inne kryteria niezależności osądu, tj. posiadają niezbędne umiejętności behawioralne, takie jak:
 - odwaga, przekonanie i siła, aby skutecznie oceniać i w razie konieczności kwestionować proponowane decyzje innych członków Zarządu,
 - umiejętność zadawania pytań pozostałym członkom Zarządu w odniesieniu do sprawowanych przez nich funkcji,

- umiejętność oparcia się „myśleniu grupowemu”, przy zachowaniu umiejętności pracy w zespole.
5. W ocenie przed powołaniem nowego członka w skład Zarządu uwzględnia się wymóg, iż Prezes Zarządu Banku może być powołany wyłącznie za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Ponadto, podejmując decyzję w ramach rekrutacji osób do składu Zarządu Banku, Rada Nadzorcza bierze pod uwagę zróżnicowanie ze względu na wykształcenie, doświadczenie zawodowe, wiek osób w składzie Zarządu Banku oraz zróżnicowania ze względu na płeć w składzie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku łącznie, przy czym decyzja w zakresie rekrutacji poszczególnych członków Zarządu Banku nie może być podjęta wyłącznie w celu zwiększenia stopnia zróżnicowania, ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedniości organu jako całości lub kosztem odpowiedniości pojedynczych członków organu Banku.
 6. Ocena indywidualna członków Zarządu obejmuje:
 - 1) ocenę reputacji, uczciwości i etyczności,
 - 2) ocenę kompetencji (wiedza, umiejętności, doświadczenie, postawa),
 - 3) ocenę zdolności poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie swoich obowiązków,
 - 4) ocenę niezależności osądu.
 7. Ocena kolektywna obejmuje:
 - 1) łączny poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia posiadanych przez poszczególnych członków Zarządu Banku w odniesieniu do całej działalności Banku, umożliwiające przedstawianie swoich poglądów, wpływanie na proces podejmowania decyzji, zrozumienie działań podejmowanych przez Bank oraz głównych ryzyk w jego działalności,
 - 2) poziom znajomości przez Zarząd Banku jako całość tych dziedzin funkcjonowania Banku, za które członkowie są odpowiedzialni zbiorowo,
 - 3) umiejętność kierowania Bankiem,
 - 4) ocenę ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem,
 - 5) ocenę reputacji Banku jako pochodnej działań i zachowań Zarządu Banku.
 8. Oświadczenia osoby ocenianej, zawarte w złożonym formularzu oceny odpowiedniości, podlegają weryfikacji z publicznie dostępnymi informacjami. Wraz z formularzem oceny odpowiedniości, osoba oceniana składa nie starsze niż 1 m-c zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego. Obowiązek ten aktualizuje się w odniesieniu do członków Zarządu raz na dwa lata. Rada Nadzorcza może zobowiązać osobę ocenianą do przedłożenia dodatkowych dokumentów.
 9. Weryfikacji, o której mowa w ust. 8 Rada Nadzorcza może dokonywać przy udziale wyznaczonych pracowników Banku, którzy dostarczą Radzie w szczególności aktualne

raporty z wywiadowni gospodarczej i inne publicznie dostępne informacje nt. ocenianych osób.

10. O wynikach oceny Rada Nadzorcza informuje Zebranie Przedstawicieli Banku w swoim corocznym sprawozdaniu z działania, a także niezwłocznie Komisję Nadzoru Finansowego, której przekazywane wyniki oceny muszą być odpowiednio udokumentowane.
11. W dniu 29 kwietnia 2019 roku Rada Nadzorcza Banku dokonała oceny odpowiedności członków Zarządu Banku z wynikiem pozytywnym. O wynikach tej oceny Rada Nadzorcza poinformowała odpowiednio: Komisję Nadzoru Finansowego przy piśmie z dnia 30 kwietnia 2019 roku (do wiadomości Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS) oraz Zebranie Przedstawicieli na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2019 roku.
12. Członkowie Rady Nadzorczej powoływani są zgodnie z przepisami prawa przez Zebranie Przedstawicieli.
13. Zasady wyboru członków Rady Nadzorczej i ocen sformalizowano w następujących procedurach wewnętrznych:
 - 1) Regulamin wyborów członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach,
 - 2) Procedura dokonywania ocen odpowiedności Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach, jej członków i kandydatów na członków,
 - 3) Regulamin działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach.
14. Ocena odpowiedności członków Rady Nadzorczej posiada charakter indywidualny i kolektywny, przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Rady Nadzorczej z osobna, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Rady, jako organu kolegialnego.
15. Ocena odpowiedności kandydatów na członków Rady Nadzorczej ma charakter indywidualny, jednakże – w trakcie głosowania przez przedstawicieli na poszczególnych kandydatów – wskazane jest uwzględnienie wymogów związanych z koniecznością późniejszego spełnienia kryteriów odpowiedności przez nowo wybraną Radę Nadzorczą, jako organu kolegialnego, oraz wymogu powołania wśród członków nowo wybranej Rady Nadzorczej co najmniej 3-osobowego komitetu audytu.
16. Celem oceny indywidualnej jest stwierdzenie, czy członkowie Rady Nadzorczej i kandydaci na członków, mają wiedzę, umiejętności i doświadczenie, odpowiednie do danej funkcji i powierzanych obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków, a także iż będą pełnić swoje funkcje w sposób uczciwy i rzetelny oraz kierować się niezależnością osądu, aby zapewnić skuteczną ocenę i weryfikację podejmowania i wykonania decyzji związanych z bieżącym zarządzaniem Bankiem. W ocenie indywidualnej członka Rady Nadzorczej i kandydata na członka, uwzględnia się

kryteria: reputacji, kompetencji (wiedza, umiejętności, doświadczenie), dodatkowej aktywności zawodowej i pozazawodowej.

17. W ramach oceny kolektywnej członków Rady Nadzorczej, stwierdza się czy indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rady Nadzorczej uzupełniają się w taki sposób, aby umożliwiać zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegialnego sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działania Banku.

18. Dokonanie ostatecznej oceny odpowiedniości (indywidualnej i kolektywnej) członków Rady Nadzorczej, następuje w formie odrębnych uchwał Zebrania Przedstawicieli.

19. W dniu 18 czerwca 2019 roku Zebranie Przedstawicieli podjęło Uchwały od nr 12 do nr 18/2019 w sprawie oceny odpowiedniości poszczególnych członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach.

W wyniku przeprowadzonej procedury oceny odpowiedniości, Zebranie Przedstawicieli stwierdziło, iż każdy z członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach daje rękojmię sprawowania swojej funkcji w sposób określony przepisami prawa, posiada kompetencje (wiedzę, umiejętności i doświadczenie) niezbędne do realizacji swojej funkcji, jego reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku, a pozostała aktywność zawodowa i pozazawodowa nie odbywa się z uszczerbkiem dla jakości i efektywności sprawowanego nadzoru oraz nie prowadzi do konfliktu interesów. Ponadto, w Uchwale nr 19/2019 z dnia 18 czerwca 2019 roku Zebranie Przedstawicieli stwierdziło, iż indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rady Nadzorczej uzupełniają się w taki sposób, że umożliwiają zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegialnego sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działania Banku.

20. Bank zapewnił środki niezbędne do przygotowania członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku do pełnienia przez nich funkcji, w szczególności środki niezbędne do ich szkolenia.

21. Wymogi określone w art. 22aa ustawy Prawo bankowe zostały przez wszystkich Członków Rady Nadzorczej oraz Członków Zarządu Banku spełnione.

6. Informacja o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej

Stopa zwrotu z aktywów netto (ROA netto) według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku ukształtowała się na poziomie 0,75%.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Tychach niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w *Ujawnieniu informacji dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji zgodnie z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., Część Ósma, a także art. 111a ustawy Prawo bankowe według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku*, są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu:

28.06.2019 r.

Piotr Piasecki
Prezes Zarządu

.....
podpis

28.06.2019 r.

Aleksander Bojko
Wiceprezes Zarządu
ds. Ekonomiczno-Finansowych

.....
podpis

28.06.2019 r.

Wojciech Janosz
Członek Zarządu
ds. Handlowych

.....
podpis